

Töövilkuse tõstmise vajadusest meie põllumajanduses

Necessity to Increase the Efficiency of Agricultural Work in Estonia

Agr. E. Järvesoo

29208

Äratrükk ajakirjast „Agronomia“ nr. 9 — 1937. a.

Reprint from the journal „Agronomia“ No 9 — 1937

T a r t u 1937

2.

A-13209

Autori väljaanne.

O./ü. „Ilutrükk“, Tartu, 1937.

Töövilkakuse tõstmise vajadusest meie põllumajanduses

Necessity to Increase the Efficiency of Agricultural Work in Estonia

Agr. E. Järvesoo,

Ülikooli Maaparanduse Kabineti assistent.

Töö tootmistegurina põllumajanduses.

Riikides, kus ei leidu erilisi suuri looduse ainelisi või esteetilisi rikkusi, ning kus puuduvad suured kapitalid tootmisse ja teenistusse rakendamiseks, neis on riigi rahvamajanduslik sissetulek sõltuv peamiselt rahva töölerakenduse tõhususest, töö produktiivsusest ehk viljakusest. Eriti oluliselt on majanduslik olukord töövilkakusest rippuv just neis mais, kus rahva peamiseks majanduslikuks tegevusalaks on veel põllumajandus, sest selles majandusharus — ja seda enam, mida ekstensiivsemal astmel see on — on töö tootmiskuludes kõigist teistest tootmisteguritest märksa valdavam osatähtsus.

Meil on põllumajandusliku raamatupidamise andmeil töökulude osatähtsus tootmiskuludest ulatunud 10 aasta keskmisena (1925/26. — 1934/35. p.-a.) ühe hektaari tulundusmaa kohta 58,80 kroonile, mis teeb kogu 119,19 kr. tootmiskuludest 49,4% ehk ümmarguselt pool. Kuna käitiskulud (tootmiskulud ilma aktivkapitalide %-nõudlusest) hektaari kohta samal ajavahemikul on 94,55 krooni, moodustab töökulu nendest koguni 62,2%.

Põllumajanduse kui tootmisharu valdavat osatähtsust meie rahvamajanduses aga iseloomustab küllalt selgesti see, et kogu Eesti produktiivvarade väärtusest 1935. a., mis ulatusid J. Janusson'i¹⁾ hinnangul 1955 milj. kroonile, oli põllumajandusaladesse mahutatud 1117 milj. krooni ehk 57,1%. Kõikide tootmisalade toodanguväärtusest, mis oli 1936. a. hinnangul 318 milj. krooni, andsid põllumajandusalad 174 milj. krooni ehk 54,7%. Märksa tõuseb põllumajanduse osatähtsus meie töötavale rahvas-tikule töö ja ülespidamise andjana. 1934. a. rahvaloenduse²⁾ järgi oli

¹⁾ J. Janusson — Eesti majanduse arengu perspektiive. „Konjunktuur“ 1937, lk. 135 ja edasi.

²⁾ Eesti arvudes 1920—1935. Tallinn 1937, Riigi Statistika Keskbüroo, lk. 14.

meie töötava rahvastiku koguarv 665 954, kelledest 453 863 isikule ehk 68,1%-le andis tööd põllumajandus.

Need arvud näitavad, et meie rahvamajanduse tegevuse tulemused olenevad veel esijoones põllumajandusest ja põllumajanduse enese töötulemused peaaegjalikult seal töötava rahva tööviljakusest.

Miks meie tööviljakuse tõus on aeglane?

Meie rahva ja eriti just põllumajandusliku rahvastiku tööviljakus tõuseb aga väga aeglaselt. Kriisi ajal näitas see isiku kohta ajutiselt koguni langust pea kõigis majandusharudes, ükskõik kas mõõta tööviljakust tegevuse saaduste kogusega või selle väärtusega, mis viimane hindade languse tõttu muidugi veel enam vähenes. Kuna kriisiajal töö ratsionaliseerimisküsimused üsna tagaplaanil seisis, võib arvata, et ka tööviljakus ajaühiku, nt. tunni kohta tõusu ei näidanud, vaid parimal juhul püsis. Tähtsamaks põhjuseks, miks see tõus meil nii aeglane, ajuti koguni langevki on olnud, peab pidama asjaolu, et sellele väga tähtsale küsimusele on kingitud liigselt vähe tähelepanu.

See on meil mõistetav ja seletatav meie paljurõhutatud tööjõu odavusega ja kriisiajal koguni tööjõu üleküllusega, mille ratsionaalsemaks kasutamiseks on olnud vähe põhjust pead murda. Tööviljakuse tõstmine oleks olnud meil ehk ajutiselt kardetavgi. Sest kuigi tööviljakuse tõstmise kui rahvamajandusliku püüdluse sihiks pole mitte võtta osal töölistel tööd ega vähendada töötajate üldarvu, vaid toodangu suurendamine majandusliku arengu ja heaolu tõstmiseks, andes seejuures tööd kõikidele tööd soovijaile, on selle protsessi juures siiski paratamatu üksikutes käitistes mõnede tööliste jäämine tööta eriti sel puhul, kui toodangut tõsta ei taheta või ei saada. Piiratud turu- ja minemiolude juures, mis meil vallitsesid mõned aastad tagasi kriisi sügavpunktis olles, ei saadud tihti suurendada toodangut ja seepärast oleks siis tööviljakuse tõstmine neis oludes ikkagi tähendanud osa inimeste väljalülitamist tootmisprotsessist, — tööta proletariaadi loomist, mis oleks olnud hüljatav, kuna töötute arv niigi tõusis kõrgele.

Tööviljakuse ja palkade tõusu rahvamajanduslik ja kultuuriline tähtsus.

Nüüd on seisukord muutunud. Tööpuudus on kadunud ja töö ise jälle kallinenud. Tööviljakuse küsimuste käsitus pole siis mitte enam asjatu ega teoreetiline targutus, mida tegeluses majanduspoliitiliselt ohtlik rakendada on, vaid see on muutunud nüüd majanduslikuks paratamatuseks.

Kuigi me ehk võime tulevikus jälle aimata aegu, kus tööjõudu saadaval küllaldaselt ja see ka odav, peame ka niisuguseks olukorraks ümber hindama omad arusaamised odavast tööjõust. Me ei tohi tööjõu üliküllust, s. t. teiste sõnadega rahva loovajõu ebaratsionaalset kasutamist ega odavat tööjõudu, mis tähendab kogu töötava rahva madalat sissetulekut, pidada mingiks ideaaliks, vaid paheks, millest tuleb vabaneda nii pea kui võimalik. Odav tööjõud tähendab meie rahva vaesust ja madalat elatistaset, mis ei saa olla mingi majandusliku tegevuse lõppsiht.

Tööviljakuse küsimused tulevad lahutada silmapilgu konjunktuuri-küsimustest, nad peavad muutuma alati aktuaalseiks ja päevaküsimusteks, vaatamata sellele, kas tööjõud on odav või kallis, sest tööviljakuse tõstmise sügavam mõte on ju meie ainelise ja vaimse kultuuri tõstmine. Kuivõrd

ja missuguste varade ja uute väärtuste loomiseks me rakendame oma rahva tööjõu reservid, sellest oleneb otsustavalt nii meie majandusliku kui ka vaimse kultuuri areng ja käekäik.

Kultuuri aluspõhjaks on ikka olnud majanduslik jõukus, millede ajaloolisteks näiteiks olgu kas või Vahemere-äärsed kaubandusrahvad. Ka vaimne kultuur saab pinda leida nende rahvaste juures, kellel peale esmajärguliste elatistarviduste rahuldumist jääb aega kultuuriväärtuste loomiseks, kuid ka nende kasutamiseks ja nautimiseks.

Odav ja kallis tööjõud.

Meie põllumajandusel pole karta tööjõu kallinemisest sugugi seesuguseid vastuolusid ega majanduslikke raskusi, nagu vahest seda enesele kujutleme. Moodustab ju tähtsaima osa meie põllumajanduse rahvastikust ettevõtja ise oma perekonnaliikmetega, kuna proletaarlaste osatähtsus on suhteliselt väike. 1929. a. põllumajandusliku üleskirjutuse andmeil ulatus talundite rahvastik 641 168 isikule, kelledest ainult 82 202 isikut ehk 12,8% oli palgalisi, kuna ülejäänud 87,2% ehk 558 964 isikut kuulusid talundipidaja perekonda. Põllumajandusliku raamatupidamise andmeil on 10 aasta keskmisena moodustanud kogu talundi töökuludest 1 ha tulundusmaa kohta:

1. teenijate tööpalk 18,14 kr. ehk 30,8%,
2. ettevõtja perekonna palganõudlus 40,66 kr. ehk 69,2%.

See tähendab, et kõgu põllumajanduses tehtud töö tasust saavad palgalised teenijad vähem kui $\frac{1}{3}$, kuna enam kui $\frac{2}{3}$ talundipidaja perekonna töö tasuks läheb. Sellel vahekorral on veel tendents talundipidaja perekonna osa suurenemise poole. Umbes samas vahekorras lähevad neile mõlemale rühmale ka tööpalkade tõusust tekkinud tulude suurenemine ja tööviljakuse tõus üldiselt. Nõnda pole põhjust karta palkade ega tööviljakuse tõusust sotsiaalsete lõhede teravnemist ega suurenemist.

Kerkib aga küsimus, kuidas suudavad suuremad majapidamised, kes on sunnitud tarvitama palgalist tööjõudu, veel edukalt töötada ja kas tööpalkade tõus ei vii neid majanduslikesse raskustesse. Vastus saab siin olla, et palgad kujunevad majanduslikus võistluses nii, et üldiselt tootmine jääks ikka enam või vähem tasuvaks. Selles võistluses ei looda muidugi perekonna- ega suurematele majapidamistele erinevaid tingimusi, need on mõlemal ühised. Teiseks on suuremail majapidamisel paremad eeldused inimtööjõu asendamiseks masinatega ning lõpuks on mõeldav, et suuremad majapidamised võiksid üle minna tööekstensivsemaile majapidamise korrustuse süsteemidele maksimaalse kultuur-rohumaade kasutamise ja teraviljakasvatusega, kus viimase tööd võimaldaksid laialdast mehhaniseerimist ja sellega inimtöönõudlust suvel vähendada. Koos intensiivse loomapidamisega tasandaks see majapidamise suvise ja talvise töönõudluse kõikumist, mis aitaks läbi saada neid majapidamisi ainult aastatöölistega ilma suvise erakorralise tööjõu suurendamiseta.

Palgad põllumajanduses ja tööstuses.

Majanduslikus võistluses teiste tootmisaladega peab kujundama ka põllumajandus üldiselt oma tööpalgad. Need peavad olema loomulikult toodangu hindadega säärase vahekorras, et nad võimaldavad tasuvat tootmist. Tööpalkade normaalse ja loomuliku tõusu eelduseks peab olema toodangu väärtuse tõus tingitult kas hinna või toodangukoguse tõusust. Ei toimu viimast, peab tekkima tööpalkade kujunemises teatud aja järel mingi

tagasilöök, sest ükski majandusharu ei saa püsivalt toota ebatasuvate tootmiskuludega.

Põllumajanduses töötajate palgatingimusi on raske päris täpselt võrrelda teistes majandusharudes töötajate tasuga. Kuna teistes majandusharudes peamine osa palgast saadakse rahana, moodustab rahapalk põllumajanduses ainult osa töötasust, millele lisaks saadakse prii ülespidamine, tihti tasutakse ka osa otsest palka loonus, nõnda et põllutöölise palga rahaline osa on kogu töötasust koguni väiksem osa kui teine, mitterahaline palga osa. Raamatupidamistalundites on juba mainitud 10 aasta vahemiku keskmiselt 1 ha tulundusmaa kohta langevaist töökuludest tasutud rahapalgana 8,51 kr. ehk ümmarguselt 47% kogu teenijale tasutud palgast, kuna ülejäänud 9,63 krooni ehk 53% on palga mitterahaline osa. Seda viimast on võrdlusemomenti tööstustöölisega silmas pidades kaunis raske õiglaselt rahale ümber hinnata. Kuid toodud vahekordi raamatupidamistalundis aluseks võttes, võiks üsna jämedajoonelise võrdluse saamiseks tööstustöölise palkadega põllumajanduses makstud rahapalgad kahekordistada. Järgnevas tabelis ongi seda tehtud, võrreldes põllutöölise ja suurtööstuse meestöölise palkasid 1929.—1936. a., kusjuures suurtööstuse meestöölise teoreetiline kuupalk on kalkuleeritud oletusel, et ta kuus teeb 200 töötundi.

Põllu- ja tööstustöölise palkade võrdlus.

	Aastapõllut. mehe palk kuus kr.	Suvilise mehe palk kuus kr.	Kahekordne kuupalk		Suurtööstuse meestöölise	
			aasta-tööl.	suvil.	tunniteen. sentides	teoreetiline kuuteen. kr.
1936	22,1	30,9	44,2	61,8	ca 36	72
1935	18,7	26,2	37,4	52,4	34,6	69,2
1934	16,7	22,7	33,4	43,4	32,6	65,2
1933	14,4	19,5	28,8	39,0	33,1	66,2
1932	16,0	21,9	32,0	43,8	34,9	69,8
1931	20,7	27,2	41,4	54,4	37,4	74,8
1930	25,5	33,6	51,0	67,2	38,8	77,6
1929	27,2	36,8	54,4	73,8	37,2	74,4

Kuigi põllutöölise kahekordistatud ja suurtööstuse töölise teoreetilise kuupalga suurused pole päris täpselt võrreldavad, näitab see ometi tööstustöölise palga liikumist märksa kõrgemal tasemel, eriti ei saa tekkida mingeid lahkavusi, kui võrrelda vastavaid rahapalku. Seejuures tuleb silmas pidada veel seda, et toodud põllutöölise palgas sisaldub juba osa loonupalka. Toodud ajavahemikus liiguvad meestöölise võrreldavad kuupalgad järgmiselt: aastapõllutöölisel 29—54 kr., suvipõllutöölisel 39—74 kr. ja suurtööstustöölisel 65—78 kr.

Toodust peaks olema selgunud, et tööstus on põllumajandusele palga maksmises oma tööjõududele ülivõimas võistleja. Praeguse tööviljakuse juures ei suuda põllumajandus seesuguseid palku maksta ning jääb võistluses tööstusega kaugele alla. Vähegi lahedamate konjunktuuritingimuste juures tekib seesuguse seisukorra püsides tööjõu vool maalt linna — tööstusse, tekitades siin tööjõu üleküllust kuna põllumajanduses valitseb töökaite järel kibe puudus mitte seepärast, et töötajaist puudus oleks, vaid et seal ei suudeta maksta väärilisi palku.

Tööviljakus tööstuses ja põllumajanduses.

Võistlusvõime suurendamiseks tööstusega palkade alal on põllumajanduse ainus tee suurendada inimtöö viljakust.

Kuivõrd suur vahe on inimtöö viljakusel suurtööstuses ja põllumajanduses, selgub järgnevaist arvutustest. Suurtööstuse toodangu väärtus oli 1934. a. 54,6 milj. krooni, ja samal ajal oli seal tehtud töötundide koguarv ümmarguselt 54 miljonit, millega iga kulutatud töötunnile tuleb toodangut ümmarguselt 1 krooni väärtuses. Raamatupidamistalundites oli 1934/35. a. 1 ha tulundusmaa kohta kogusaaki 82,22 krooni väärtuses ning selle saavutamiseks oli kulutatud inimtööd 336 tundi. Siit selgub, et raamatupidamistalundite andmeil oli põllumajanduses 1 inimtöötunni viljakuseks kogusaaki 24,5 senti eest, s. o. ümmarguselt 4 korda vähem kui tööstuses. Töökulusid oli samadel andmetel 1 ha tulundusmaa kohta 44,35 krooni, millega ühe töötunni palgaks on arvestatud 13,2 senti, samal ajal kui suurtööstuses oli 1934. a. tunnitasu 29,0 senti.

Kui arvestada põllumajanduse ja tööstuse kogutoodang ühe vastavalt alalt elatust saava isiku ja ühe töötaja kohta, saame samuti mõtlemapanevad arvud tööstuse kasuks, nagu selgub järgnevast.

	Põllumajandusalad	Tööstusalad
Tootmisalade toodanguväärtus 1936. a.	174 milj. kr.	103 milj. kr.
1934. a. rahvaloenduse järgi oli inimesi nende alade ülalpidada	662.561	195.949
Toodanguväärtus 1 isiku kohta	263 kr.	526 kr.
Sama suhtarv	100	200
Töötajaid 1934. a. rahvaloenduse andmeil	453.863	106.405
Toodanguväärtus 1 töötaja kohta	389 kr.	968 kr.
Sama suhtarv	100	253

Tööstustoodangu koguväärtus on 1 säält elatust saava elaniku kohta kaks korda kõrgem põllumajanduse vastavast suurusest. Põllumajanduses on aga aktiivselt töötajaid suhteliselt rohkem, seepärast on toodanguväärtuse vahekord ühe aktiivselt töötaja kohta põllumajanduses ja tööstuses veelgi enam põllumajanduse kahjuks, kuna tööstus siin 2¹/₂-kordselt ületab põllumajanduse. Viimasel tuleb võistluse edukaks talumiseks püüda tööviljakuse alal vähemalt kodumaa tööstusele järele jõuda. See ongi üks tähtsamaid asjaolusid, mis sunnivad põllumajandust oma senist madalat tööviljakust revideerimisele võtma, selle põhjusi selgitama ja neid võimalikult kõrvaldama.

Tööviljakuse tõstmise püüdeid teistes riikides.

Kuid mitte üksi võistlus teiste majandusaladega ei sunni põllumajandust oma rahvastiku ja töötajate tööviljakust tõstma vaid on veel teisigi põhjusi, mis selleks sunnivad. Me elame ka alalise võistluses teiste riikidega ja rahvastega. Nendest aga teame, millist tööd kõikjal tehakse tööviljakuse ja rahvamajandusliku sissetuleku tõstmiseks. Tehnika edusammud ei ole jätnud puudutamata põllumajandustki, seda konservatiivsemat kõikidest majandusaladest. Ratsionaliseerimisküsimused, milles ameerika insener T a y l o r'i (1856—1911) uurimused ja uurimismeetodid ning nende rakendamine löid uue ajajärgu, võidavad järjest pinda ka põllumajanduses.

Põllumajanduse mehhaniseerimise ja ratsionaliseerimise edusammude iseloomustamiseks toodagu ainult mõned äärmised näited. 50 aastat tagasi arvestati Ameerika Ühendriiges 1 ha nisu lõikuseks, kuivatamiseks ja peksuks kuluvat selleaegsete tööriistadega — peajasalikult sirbi ja koodiga — inimtööd umbes 340 tundi. Vikati tarvitusele tulek koos hariliku peksumasina ja alandasi inimtöötarvituse 95 tunnile ja isesiduja koos peksumasi-

naga 65 tunnile. Nüüd aga vajab moodne kombain kõikide nende tööde teostamiseks ainult 4 tundi inimtööd, s. o. pisut enam kui 1% sellest, mis 50 aasta eest.

Oleme kuulnud sellest, millist hoogtööd tehakse Nõukogude Venes stahhanovluse lööksõnaga tööviljakuse tõstmiseks kõigil aladel ja mitte vähem suurejooneliselt kui tööstuses ka põllumajanduses. Et teostada loosungit — kapitalistlikele maile järele ja neist ette jõuda — selleks ei piisa senisest tööviljakusest. Et järele jõuda, tuleb kiirendada edu tempot. Kiire põllumajanduse areng pole aga võimalik seesuguses olukorras, kus tööviljakus on nii madal, et tootja kulutab pea kogu toodangu tarvituseks. 1929. a. peale toimunud agraarrevolutsioon talundite sotsialiseerimise — nende kolhoosidesse ja sovhoosidesse ühendamise näol — tahab kiirendada tööproduktiivuse tõstmist. Tulemusena kinnitatakse, et 1929. a. on toodetud talundis teravilja 1 tootja kohta 13,3 tsentnerit, 1933. a. aga kolhoosides 23,3 tsentnerit, mis tähendab toodangu tõusu kolhoosides ligi kahekordseks. 1 ha suviteravilja kasvatamiseks arvatakse talundis 1922.—1924. a. kulunud olevat 200 tundi inimtööd, kolhoosides viimaseil aastail aga ümmarguselt 50 tundi. Kui ühe ha teravilja koristus ja peks kehvikute ja keskmike juures valitsenud tööriistadega (vikat, sirp, koot) nõudis kolme inimese tööd 6—8 päeva (= 70—90 tundi) ning sama lõikusmasina ja rehepeksumasina nõudis veel 2—3 päeva, siis kombainiga kulub 3 inimese tööd ainult 1 tund, s. o. nagu Ameerika andmeilgi pisut enam kui 1% endisest.

Rootsis on põllumajanduse rahvastiku tööviljakus väärindamata maaviljuse saake arvestades tõusnud loonus 50 a. ajavahemikus 1880.—1930. a. 1 isiku kohta umbes kahekordseks. 1880. a. oli Rootsi põllumajandusliku rahvastiku arv 3,1 milj. ja maaviljuse toodang 5400 milj. sü., ehk 1 isiku kohta toodangut ümmarguselt 1740 sü. 1930. a. oli põllumajanduse rahvastiku arv langenud 2,4 miljonile, maaviljuse toodang aga tõusnud ümmarguselt 8600 milj. sü.-le, ning 1 isiku kohta tuli toodangut 3580 sü. Iseloomustav on siin, et suur toodangu tõus on saavutatud sellest hoolimata, et rahva arv põllumajanduses on langenud. Kui arvestaksime toodangu aktiivselt töötajate kohta, oleks tõus veel suurem, sest töötaja rahvastiku osatähtsus kogu põllumajanduslikust rahvastikust on langenud.

Tööviljakuse tõstmine vajab tootvate kapitalide suurendamist.

Üheks tähtsaks põhjuseks, miks teistes riikides ka põllumajanduses tööviljakus suurem, on asjaolu, et seal tootmisprotsessi on rakendatud palju suuremal määral kapitale ja rakendatakse veelgi üha enam. Kuna rahva jõukus, s. o. sissetulek on väga suurelt sõltuv tema tootvate varade suurusest, on meigi rahva tööviljakuse tõstmine vajalik tootvate varade hulga kiiremaks kasvatamiseks. Kuivõrd palju vaesemad me oleme tootvate kapitalide poolest põllumajanduse alal teiste põhjamaade rahvastega võrreldes, näitab see, et vastavate maade raamatupidamistalundis oli ühe ha tulundusmaa kohta 1933/34. a. kapitale investeeritud: Eesti ümmarguselt 380 kr., Lõuna-Rootsis 2500 kr., Kesk-Rootsis 1600 kr., Taanis 2500 kr. ja Soomes 800 kr. Kapitale ei tule meil kui teistest mahajäänul mitte ainult suurendada, vaid ka püsivalt uuendada. J. Janussoni arvestusel tõusevad meil kogu rahvamajanduse tootvate varade amortisatsioonid aastas 30—40 milj. kroonile. Tootvate varade kasvuga tõusevad ühes ka amortisatsioonid s. t. kapitalide püsivas tootmise seisukorras hoidmise kulud.

Tootvate varade suurendamist ja loomist võimaldab sääst, kokkuhoid, mis tekib toodangu ja tarvituse vahest. Säästu esimeseks tingimuseks on siis see, et toodang ületaks tarvituse. Mida suurem see vahe on, seda soodsam, seda kiiremini läheb sääst ja kapitalide kogumine. Kus aga toodang ei ületa hädavajalist elatismiinimumi, säääl pole võimalik mingi jõukuse kasv, ega saa olla ka mingit vaimse ega ainelise kultuuri progressi. Tarvitust alla teatud miinimumi vähendada ei saa, seepärast tuleb säästu võimaldamiseks kõik jõud koondada toodangu tõstmisele, tööviljakuse suurendamisele.

Rahvamajanduslik sissetulek, mis suurel määral iseloomustab tööviljakust ja mille kõrgusest oluliselt olenevad tarvituse ja säästu võimalused, oli 1928/30. a. üksikuis riikides ühe isiku kohta järgmine:

Eesti	367 kr.
Rootsi	992 „
Taani	1030 „
Am. Ühendriigid	2773 „

See tähendab, et Skandinaavia riiges iga kodanik võiks kulutada kaks korda enam kui kogu Eesti kodaniku rahvamajanduslik sissetulek ja seejuures ikkagi veel ümmarguselt poole eestlase rahvamaj. sissetulekust säästa. Ameerikas võiks elatistase veel mitu korda kõrgem olla ja sääst läheks seejuures ikkagi veel kiiremalt. Muidugi tõuseb meil tööviljakuse ja sissetuleku tõusuga koos ka elatistase ning kõik esimese tõus ei lähe säästu suurendamiseks, kuid ka elatistaseme tõstmine on meil väga oluline. See võimaldaks pea kõikidel tootmisaladel tootmise tõusu ja intensiivsemat majanduslikku tegevust.

Tööviljakuse tõstmine ja rahvastikuküsimused.

Meie rahva sündimus on nõnda madal ja sellest tingituna rahvastiku iive stagneerunud, et praeguse sündimuse-suremuse vahekorra püsimisel statistik H. Reimani arvestusel hakkab meie rahva töötajate arv alates 1950. aastast üsna kiirelt langema. 1934. a. rahvaloenduse andmeil oli meil töötajaid 666 tuhat, milline arv tõuseb 1945.—50. a. 679 tuhandele ning hakkab siit langema, 1960. a. 666 tuhandele ning võib aastaks 2000 langeda kuni 519 tuhandele. Seda meie väga tõsist tuleviku-perspektiivi peavad asjatundjad sugugi mitte pessimistlike vaid koguni veel küllaltki optimistlike kalkultatsioonide tulemuseks. Kui asi nii, siis on meie rahvamajandusel ületada suuri raskusi inimtööjõu puuduse alal. Et toodangut mitte langeda lasta, tuleb tõsta vähenenud töökäte viljakust.

Kui meie majanduselu ja ühtlasi ka põllumajandus mingeid edusamme peab tegema — ja selle hääks me ju kõik töötame — on selle loomuliku järeltuleks aktiivselt töötajate osatähtsuse langus kogu rahvamajanduse ulatuses. Töötajate osatähtsuses ületab Eestit Põhja-, Kesk- ja Lääne-Euroopa riikidest ainult vaene ja majanduslikult vähearenenud Leedu, kus mittetöötajaid on 32,6%, Eestis aga 40,9%. Teistes riikides on see % märksa kõrgem, olles isegi Nõukogude Venes 42,6, Soomes 49,4, Rootsis 52,9, Taanis 54,8, Norras 58,9 ja Hollandis koguni 59,9%. See on loomulik nähe, et mehe teenistuse tõustes naine jääb töölt kõrvale, kuid ka lapsed käivad kõrgema vanaduseni koolis jne. Selle arenguga paratamatult kaasas käiva nähte toodangut vähendava mõju vältimiseks peab tõusma aktiivselt töötajate tööviljakus.

Eelpool juhiti tähelepanu tööstuse suuremale võistlusvõimele tööliste palga maksmisel. Kuid tööstuse võistlusvõimet suurendab veel

märksa lühem tööpäev kui põllumajanduses. Selles võistluses on põllumajandus paratamatult määratud alistuma, kui ta ei lühenda tööpäeva. Tööaja lühenemisest tekkida võiva toodangu languse vältimiseks tuleb see tasa teha tööproduktiivsuse tõstmisega ühe ajaüksuse kohta. Tööaja lühenemisega suudab põllumajandus kindlustada omale vajalist tööjõudu, mis muidu võiks valguda tööstusse või mujale.

Kuna praegune rahva liikumine maalt linna tekitab maarahvastiku suhtes negatiivset valikut, mille tulemusiks võib olla pikapäälne maa-rahvastiku pärilikkuse-väärtuse halvenemine, oleks põllumajanduse tööviljakuse tõstmisel tähtis ülesanne võidelda paremate palkadega ja lühema tööajaga ka selle vastu. Palgad põllumajanduses ei ole mitte inimese töövõimeile kohandatud, vaid üldise palgataseme kujundatud ning enam-vähem ühtlased kõigile. Suuremate võimetega, osavam ja hoolsam inimene on siin pahemas seisukorras, tema kannatab majanduslikult ja on loomulik, et kõigepäält just seesugused inimesed maalt lahkuvad sinna, kus tema tööd paremini tasutakse. Ka põllumajandus peab osavamaile ja andekamaile katsuma tööd tasuda õiglasemalt ning hindama enam töövõimet ja -viljakust.

Tööviljakuse tõstmine meie võistlusvõime suurendamiseks.

Tööviljakuse tõusu üheks järelduseks on saaduste tootmiskulude alandamine, mis parandaks meie põllumajandussaaduste võistlusvõimet rahvusvahelistel turgudel ning me võiksime vähendada riigikassa väljaminekuid viimasaadustele preemiate vähendamisega. Olukord kõikides põllumajandussaaduste viimamaades näitab olevat kujunenud preemiamaksmise alal päris püsivaks ning tootmiskulude alandamine pikaldaseks ning pingutavaks võistluseks. Paremasse seisukorda selles võistluses jääb kindlasti ikka see maa, kus tootmiskulud juba enne madalamad.

Üldine majandusareng näitab tööpalkade pidevat tõusu. Tööpalkade tõus ilma vastava tööviljakuse tõusuta nõrgendaks meie põllumajanduse rahvusvahelist võistlusvõimet seega, et ta tõstaks tootmiskulusid. Kui me aga tahame võistlusvõimet säilitada ainult palkade madalusega, siis ei saa meie majandus areneda ega rahva elatistase tõusta.

Kuivõrd meie põllumajanduses töötava rahvastiku tööviljakus madalam on kui teistes põllumajandusriikides, iseloomustab see, kui palju töötajaid tuleb 100 ha põllumaa kohta meil ja mujal. Selgub, et 100 ha põllu kohta on töötajaid:

Eestis	45 inimest
Rootsis	25 „
Taanis	18 „

Need arvud tähendavad seda, et meie kehv põld, mis annab pea kaks korda madalamat saaki kui Rootsis ja Taanis, vajab harimiseks 2,5 korda nii palju töötajaid kui Taanis ja 1,8 korda nii palju kui Rootsis.

Nendest arvudest peaks ka meile selguma vajadus, mis sunnib ka meid tööviljakuse tõstmisele põllumajanduses pöörama kesksel tähelepanu. Põllumajanduses töötab meil 1½ korda enam rahvast kui kõigil ülejäänud majandusaladel kokku, seepärast tuleb selle rahvastiku osa tööviljakuse tõus kogu rahvale ja rahvamajandusele õnnistuseks palju suuremal määral kui üheski teises majandusharus.

Kokkuvõte.

1. Töökulud moodustavad põllumajanduse tootmiskuludest Eestis ümmarguselt 50% ja käitiskuludest 62,2%. Kogu Eesti töötavast rahvastikust, milline ulatus 1934. a. rahvaloenduse andmeil 665.954 isikule, leiab põllumajanduses tööd 68%. Sellest selgub, et meie riigi ja rahva majanduslik käekäik on oluliselt sõltuv põllumajanduses töötava rahva tööviljakusest.

2. Tööstuses on meil palgad kõrgemad kui põllumajanduses. 1934./35. a. oli raamatupidamistalundites töökulusid 1 inimtöötunni kohta 13,2 senti, samal ajal maksti aga suurtööstuses tööliste tunnis 29 senti. Kuna põllutöölised osa palka saavad loonus ja ülespidamisena, siis rahapalga vahekorral on nende alade vahel veel enam tööstuse kasuks.

3. Põllumajanduses oli raamatupidamistalundite andmeil 1 inimtöötunni viljakus 1934./35. a. põllumajanduse kogusaagina ümmarguselt 25 senti, kuna suurtööstuses 1934. a. kogutoodangut 1 inimtöötunni kohta tuli ümmarg. 1 kr., kust nähtub, et põllumajanduses on inimtöö viljakus 4 korda väiksem. Põllumajanduses tuli 1936. a. kogutoodangut ühe sealt elatust saava isiku kohta 263, tööstuses 526 kr., ühe aktiivselt töötaja kohta on vastavad arvud 383 ja 968 krooni.

4. Eesti põllumajanduse madalat inimtööviljakust põhjustab osalt töötavate kapitalide vähesus, võrreldes teiste põllumajandusriikidega. Eestis oli investeeritud kapitale 1 ha tulundusmaa kohta 1933./34. a. 380 kr., Lõuna-Rootsis 2500 kr., Kesk-Rootsis 1600 kr., Taanis 2500 kr. ja Soomes 800 kr.

5. Eesti on sunnitud, et kogu toodangut mitte langeda lasta, oma põllumajanduses töötajate tööviljakust tõstma ka rahvastikupoliitilistel põhjustel, sest loomulik rahva juurdekasv on Eestis praegu nii madal, et selle püsides töötaja rahvastiku arv 15 a. pärast hakkab langema. Ka on Eestis mittetöötajate % madalam kui naaberriikides, mispärast on oodata selle tõusu ja selle järeltulijate arvu langust. See töötajate arvu langus tuleb teha tasa tööviljakuse tõstmisega.

6. Tööviljakuse tõstmine alandab saaduste tootmiskulusid ja kindlustab seega Eesti võistlusvõimet rahvusvahelistel põllumajandussaaduste turgudel. Viimasaadustele preemiate maksmise puhul võimaldab tootmiskulude alandamine vähendada preemiamaksmiseks minevaid väljaminekuid.

Summary

Necessity to Increase the Efficiency of Agricultural Work in Estonia

Up to the present time too little attention has been paid in Estonia to the questions of rationalisation and productivity of human labour, mainly because of sufficient supply and relatively low cost of that. Moreover, lack of capital and high interest rates have prevented the adoption of mechanical power and the use agricultural machinery. Consequently, the requirement for human labour in agriculture has been very high in Estonia as compared with other northern and western countries. For example, there are in Estonia 45 persons occupied in agriculture per 100 ha arable land, in Sweden 25, and in Denmark only 18. It is clear, however, that at low productivity of land under cultivation the income from it to agricultural population is also low.

Due to the improvement of economic conditions, the wage rates of industrial and agricultural workers have risen. In order to prevent a corresponding increase in the production costs, it is necessary to raise the productivity of human labour, for which there are ample possibilities.

For the questions dealt with in the present article, the author presents the following

S u m m a r y .

1. In Estonian agriculture the labour costs forms about 50% of the production cost and 62% of general farm expenses. Of the total gainfully occupied population of Estonia which, according to the census data of 1934 was 665.954, 68% are occupied in agriculture. It is clear, therefore, that the economic welfare of the State and of a great share of its population depends upon the labour productivity of the population active in agriculture.

2. In Estonia the wages of industrial workers are higher than those of agricultural. In 1934/35 the labour cost per man-hour amounted on bookkeeping farms to 13.2 sents; at the same time labourers in large-scale industry were paid 29 sents per hour. While agricultural labourers receive part of their compensation in kind and in the form of board and shelter, then the money-wage relationship between

these two categories of labourers is still more in favour of industry.

3. Reckoning the farms great return of 1934/35 the productivity of agricultural labourers amounted, according to the data supplied by bookkeeping farms, to 25 sents per hour; the total 1934 production of large-scale industry gave 1 krone per man-hour worked. Thus, it is evident that the productivity of agricultural labourers is 4 times lower. The agricultural production in 1936 amounted to 263 kronas per rural inhabitant, industrial production, however, to 526 kronas per industrial habitant. The corresponding figures per inhabitants gainfully occupied in agriculture and industry were 383 and 968 kronas respectively.

4. One factor partly responsible for the low productivity of Estonian agricultural workers is the lack of sufficient working capital, as compared with other agricultural countries. The amount of capital invested in 1933/34 per one ha of agricultural land was: in Estonia 380 kronas, South Sweden 2500 kronas, Central Sweden 1600 kronas, Denmark 2500 kronas, and Finland 800 kronas.

5. In order to prevent a decline taking place in the total agricultural production, Estonia is compelled to raise the productivity of agricultural workers also for reasons concerning the population policies. The natural increase of population in Estonia is so low that, provided it remains so, the number of inhabitants occupied will decline in 15 years. Moreover, the per cent of persons unoccupied is at present also lower than in her neighbouring countries. It is feared that in the future this percentage will increase, and the number of persons occupied will decline still further. Therefore, the decline in the number of persons occupied must be balanced off by increased productivity.

6. Increased productivity will decrease production costs, and thereby strengthen the competing power of the Estonian agricultural products on international markets. The lowering of production costs will eventually decrease the amount paid out by the State from Treasury in the form of premiums.

